

NPEL a BMH 2011

MUDr. Ľubica Hettychová at all.
RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
mail: lubica.hettychova@vzbb.sk

Úvod

Návrh nariadenia vlády SR č. .../2011 Z.z.
ktorým sa mení a dopĺňa

***NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane
zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s
expozíciou chemickým faktorom pri práci
v znení NV SR č. 300/2007 Z.z.***

Legislatíva EÚ

Návrhom nariadenia vlády sa do právneho poriadku SR preberá :

- **smernica Komisie 2009/161/EÚ**,
ktorou sa ustanovuje „tretí“, zoznam
indikatívnych /smerných / expozičných
limitov pri práci
na vykonanie
- **smernice Rady 98/24/ES** a ktorou sa mení a
dopĺňa
- **smernica Komisie 2000/39/ES**

Legislatíva EÚ

V súlade so **smernicou 98/24/ES** bol

- *v smernici Komisie 2000/39/ES ustanovený „prvý“ zoznam indikatívnych expozičných limitov pri práci,*
- *v smernici Komisie 2006/15/ES „druhý“ zoznam a*
- *v smernici Komisie 2009/161/ES „tretí“ zoznam*

Závazné expozičné limity EÚ

- Sú ustanovené v smernici Parlamentu a Rady 98/24/ES
- musia byť prevzaté do legislatívy ČŠ na rovnakej úrovni ako boli navrhnuté
- musia byť prijaté ako záväzné

Závazné expozičné limity EÚ

- sú odvodené na základe najnovších vedeckých poznatkov s ohľadom na ochranu zdravia
- odporúčaní Vedeckého výboru pre expozičné limity (SCOEL) pri EK a
- Poradného výboru pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci

Závazné expozičné limity EÚ

- berú do úvahy dostupnosť vhodných meracích techník a
- výsledok konsenzu sociálnych partnerov a vedeckých analýz,
(*požiadavka uskutočniteľnosti*)

Závazné expozičné limity EÚ

- sú stanovené len pre **5 chemických látok:**

azbest,

benzén,

olovo,

tvrdé drevo

vinylchlorid

Indikatívne expozičné limity

- **sú ustanovené v smerniciach Komisie 2000/39/ES,2006/15/ES,2009/161/ES**
- **sú to smerné „nezáväzné“ hodnoty, vedecky odôvodnené,ktoré**
- **nemusia prijať ČŠ na úrovni hodnôt EÚ,
ale**
- **musia na ne prihliadať a nemali by ich prekračovať**

Indikatívne expozičné limity EÚ

- formu stanovenia si určí každý ČŠ v súlade s právnymi predpismi a praxou tzn.
- **záväznú** alebo
- **nezáväznú / indikatívnu/**

ČŠ pri ich preberaní môžu brať do úvahy:

- *dostupnosť meracích techník,*
- *sociálne – ekonomické podmienky,*
- *skutočnosť, či je možné dané hodnoty dodržať*

Z týchto dôvodov sú mnohé limity v jednotlivých ČŠ odlišné

Limity

Všetky limity,

záväzné(BOELV) aj indikatívne (IOELV)

z legislatívy EÚ

boli prebraté do národnej legislatívy SR

ako

záväzné najvyššie prípustné expozičné
limity (NPEL)

Transpozícia

- Do návrhu nariadenia vlády sa zo smernice 2009/161/EÚ transponujú

NPEL pre 19 chemických látok

- **Termín transpozície: 18.december 2011**

Transpozícia

- Ide o revíziu limitov existujúcich látok a
- doplnenie nových podľa najnovších vedeckých poznatkov

- V legislatíve SR sa zmena limitov uplatňuje len u 12 chemických faktorov, nakoľko

- u 7 chemických látok sa limity touto úpravou nemenia
/boli prevzaté už v minulosti/

Transpozícia

- 3 limity boli doplnené :
bisfenol A,
terc-butylmetyléter a
N-metylpyrolidon
- 8 NPEL priemerných sa sprísňuje
- u 1 látky sa stanovuje len krátkodobý limit

Transpozícia

Pôvodný návrh:

- **20 limitov** , vrátane formaldehydu

Európska komisia odložila schvaľovanie FA

- *Dôvod: viaceré členské štáty, vrátane SR nepodporili navrhovaný nižší limit:*

0,2 ppm (0,3 mg. m⁻³)

a zatiaľ ponechať pôvodný limit:

0,3 ppm (0,37 mg. m⁻³),

ktorý platí aj u nás

Zmeny

Návrh novely nariadenia vlády zároveň

- mení niektoré už zavedené NPEL a biologické medzné hodnoty (BMH) *v legislatíve SR*
- *Tieto zmeny sú nad rámec smernice a uskutočňujú sa v rámci revízie a aktualizácie v členských štátoch(SRN, Švédsko), z ktorých boli tieto limity preberané do legislatívy SR v minulosti*

Zmeny

- Celkovo sa aktualizuje
- 39 NPEL pre chemické faktory a
- 13 BMH pre biomonitoring, napr.

NPEL pre

butylacetáty, izokyanáty, nitrotoluén, minerálne oleje, olovo organické a anorganické, oxidy dusíka, oxid vápenatý, síran vápenatý, perchlóretylén

Zmeny

- **BMH** pre
hliník,
kadmium (karc. 2),
kobalt,
ortuť,
tetrachlóretylén (PER),
toluén a i.

Zmeny

Úpravy sa týkajú

- výšky /úrovne/ priemerných celozmenových limitov,
- zavedenia krátkodobých limitov (*u niektorých ChF*) a /odstránenia vyznačenia kategórie I a II/
- doplnenia limitov

Zmeny

- doplnenia definície pre NPEL a BMH
- doplnenia opatrení pre biomonitoring a zdravotný dohľad pre látky so závažnými kumulatívnymi účinkami (olovo, ortuť)

v súlade s európskym cieľom ochrany zamestnancov pred zdravotnými rizikami

Zmeny-rozsah

Pre potreby praxe / hodnotenie rizík pri práci/ sa

- dopĺňa 21 nových NPEL a 6 BMH, ktoré zahŕňajú, napr.

NPEL:

- Anestetiká (*enflurán, desflurán, sevoflurán; izoflurán bol zavedený v r.2007*)
- Guma-komponenty (*ditiokarbamáty, p-fenyléndiamínové zlúčeniny, tiazoly, tiuramy*)

Zmeny-rozsah

- hliník - alkylzlúčeniny a rozpustné soli,
- lakový benzín (do 0,1 %benzénu),
- oktány a nonány,
- silikón,
- výfukové plyny (ako CO a NO2),
- wolfrám,
- zinok,

Zmeny-rozsah

BMH:

- tetraetylolovo a tetrametylolovo,
- PAU,
- butylalkohol,
- etylén

Návrh NV

Návrhom NV sa mení a dopĺňa celkom

- **79 NPEL pre ChF , z toho**
- **24 NPEL je nových**
- **18 NPEL je prísnejších**
- **u 5 chemických látok sa NPEL zmäkčuje**
- **u ostatných sú zmeny iné**

/napr. úprava krátkodobého limitu, zmeny v označovaní/

Zmeny

Z návrhu nariadenia vlády boli odstránené

- 3 chemické faktory
(*nikel, trichlóretylén, sulfid kadmia*),

ktoré sú *karcinogény kategórie 1 a 2 a sú uvedené v nariadení vlády č. 356/2006 Z.z.*

Návrh NV

- V legislatíve SR je v súčasnosti
- **300 NPEL**
pre plyny, pary a aerosóly s prevažne toxickým účinkom
- **75 NPEL**
pre pevné aerosóly /prachy/
bez toxického účinku

Definície

- Sú uvedené v prílohách 1,2,3 k návrhu NV SR č. ../2011 Z.z.

Najvyššie prípustný expozičný limit (NPEL)

NPEL pre chemické faktory je stanovený

- priemernou hodnotou
a
- krátkodobou hodnotou

NPEL priemerný

- Najvyššie prípustná koncentrácia ChF */plynu, pary, hmot.častíc/* v pracovnom ovzduší, ktorá nemá škodlivé účinky na zamestnancov ani pri opakovanej expozícii denne počas pracovného života

NPEL priemerný

predstavuje

- časovo-vážený priemer koncentrácií (ČVP) nameraných v dýchacej zóne za

osem hodinovú pracovnú zmenu a

40 hodinový pracovný týždeň

NPEL krátkodobý

Je stanovený

- na predchádzanie škodlivým zdravotným účinkom alebo iným neočakávaným účinkom

(napr. dráždivým, žieravým, narkotickým, obťažujúcim, ovplyvňujúcim činnosť srdca a schopnosť sebazáchovy)

spôsobených krátkodobými opakovanými vrcholovými expozíciami,

ktoré nie sú dostatočne kontrolované uplatňovaním 8 hodinového priemerného limitu

NPEL krátkodobý

- predstavuje časovo-vážený priemer koncentrácií nameraných počas 15 minútového referenčného času

ktorému môžu byť zamestnanci exponovaní v priebehu zmeny

(maximálne 4x za zmenu a len u látok so systémovým účinkom)

bez toho ,aby sa u nich prejavilo

NPEL krátkodobý

- podráždenie
- chronické alebo ireverzibilné poškodenie tkanív
- narkotické účinky vytvárajúce nebezpečné podmienky /napr.brániace úniku/

NPEL krátkodobý

- Nie je stropný limit ani nezávislý limit
- Je komplementárnou súčasťou 8hodinového priemerného limitu

NPEL priemerný a krátkodobý

- Pre chemické faktory, pre ktoré je stanovený priemerný aj krátkodobý limit, musia byť dodržané obidve hodnoty
- Pre chemické faktory s výraznými akútnymi dráždivými účinkami je stanovený len krátkodobý NPEL,

aby boli zohľadnené zdravotné účinky vznikajúce z krátkodobej expozície

Biologické monitorovanie expozície

- zahŕňa meranie množstva chemických faktorov
  - a
- ich metabolitov v biologickom materiáli
  - a
- meranie biologických účinkov vyvolaných týmito faktormi

Biologický monitoring

- Biologické monitorovanie expozície v PP je komplementárnou metódou k monitoringu ovzdušia,
- **ak** samotný odber ovzdušia nemôže dať spoľahlivé údaje o expozícii, **najmä**
- **ak** je vstup látky do organizmu iný, než len inhalačnou cestou (*cez pokožku, alebo zažívací trakt*)

Biologické medzné hodnoty

BMH

- Sú odvodené z dostupných toxikologických a medicínskych poznatkov
- Indikujú ,že pri týchto koncentráciách nepoškodia zdravie osôb exponovaných najviac

8 hodín denne a 40 hodín týždenne na úrovni príslušných NPEL pri inhalačnej expozícii

BMH a NPEL

- sú stanovené na **podobných množstvách** **externej expozície**, tzn.že
- BMH sa vzťahujú na skupinové priemery hodnotenia expozície
- pre zdravého jednotlivca BMH predstavujú stropné hodnoty

Oleje minerálne

Limit sa vzťahuje na hydraulické a obrábacie kvapaliny a mazivá

Niektoré oleje môžu obsahovať polycyklické aromatické uhľovodíky a pri zahrievaní ich môžu uvoľňovať

Treba to brať do úvahy pri meraní a hodnotení rizika

Olovo

- Je látka s kumulatívnymi a vážnymi systémovými účinkami,
z toho dôvodu sa musí
monitorovanie ovzdušia doplniť :
- zdravotným dohľadom ,*vrátane*
- biologického monitorovania

Ortut'

- Je látka s vážnymi kumulatívnymi účinkami, preto je potrebné **doplniť monitorovanie ovzdušia :**

- **zdravotným_dohl'adom, vrátane**

- **biologického monitoringu**

(podľa § 12 a prílohy č. 2 tohto nariadenia vlády)

Výfukové plyny

Osobitný limit je určený pre

- oxid uhoľnatý (CO) a oxid dusičitý (NO₂)
vo výfukových plynoch

na hodnotenie kombinovaných účinkov, vrátane karcinogénnych

Tieto chemické faktory (CO ,NO₂) slúžia ako

- indikátory expozície, pričom za akceptovateľnú expozíciu sa považuje dodržanie oboch limitov

Lakový benzín

- **Toxicita (karcinogenita)** závisí na obsahu aromatických uhľovodíkov (*benzén, toluén, xylén, etylbenzén, kumén*)
- Limit je stanovený pre lakový benzín, ktorého obsah karcinogénneho benzénu nie je vyšší ako 0,2 obj. % (0,1 hmot. %)

Návrh NV

Ďakujem za pozornosť